

LESZEK CIECIURA 1925–2009

Prof. dr hab. med. dr h. c. Leszek Cieciora urodził się w Chrzanowie. W czasie okupacji pracował, w systemie trzymianowym, w miejscowej fabryce lokomotyw FABLOK i równocześnie sam uczył się. W 1945 roku zdał maturę i rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1948 roku został wcielony do wojska i kontynuował studia w ramach Kompanii Akademickiej przy Akademii Medycznej w Krakowie. Dyplom otrzymał w roku 1951. Już w czasie studiów interesował się pracą naukową – był członkiem Koła Naukowego przy Zakładzie Biologii, kierowanym przez prof. dr S. Skowrona, pracował jako hospitant w Klinice Neurologicznej u prof. dr R. Arendta, był także seminarzystą w Zakładzie Historii Medycyny AM w Krakowie (kierownik prof. dr S. Szumowski). Zamiast pracy w klinice i działalności naukowo-dydaktycznej odbył wraz z żoną – stomatologiem i trójką dzieci typową dla lekarzy wojskowych, wędrowkę po garnizonach, oraz wiosenno-letnich i zimowych poligonach wojskowych.

W roku 1956 kpt. lek. Leszek Cieciora został przeniesiony służbowo do Wojskowego Centrum Wyszkożenia Sanitarnego w Łodzi, gdzie początkowo był wykładowcą interny, a w roku 1958, gdy powołano Wojskową Akademię Medyczną został st. asystentem w Katedrze Histologii i Embriologii, kierowanej przez prof. dr Stefana Bagińskiego. W roku 1959 obronił pracę doktorską (był to pierwszy doktorat w Wydziale Lekarskim WAM), a w 1964 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego i nominację na stanowisko kierownika Katedry Histologii i Embriologii. W 1972 roku płk Leszek Cieciora został profesorem nadzwyczajnym, a w 1979 r. profesorem zwyczajnym. Katedrą Histologii i Embriologii, którą zorganizował od podstaw, w obiekcie WAM przy Placu 9 Maja

(aktualnie Placu Hallera), kierował do chwili przejścia na emeryturę w roku 1991. W styczniu 2001 roku otrzymał godność doktora *honoris causa* Wojskowej Akademii Medycznej.

Praca doktorska w formie monografii pt. „Badania cytologiczne łożyska ludzkiego w różnych okresach rozwoju” została wydana przez PZWL (Warszawa, 1960). Opisy wczesnych okresów rozwoju łożyska ludzkiego, a przede wszystkim rozwój pączków trofoblastycznych są oryginalne i zostały wpisane do piśmiennictwa poświęconego łożysku.

Profesor Leszek Cieciura jest jednym z pionierów histochemii oraz mikroskopii elektronowej w Polsce. Należy do kilkusobowego grona założycieli Polskiego Towarzystwa Histochemików i Cytochemików, które powstało w roku 1961. Dwukrotnie organizował sympozja PTHC w Uniejowie (XII i XIX). Ich wysoki poziom merytoryczny, udział gości zagranicznych, a przede wszystkim atmosfera obrad i imprez towarzyszących, nad którą dominował Profesor Cieciura, wpisały się w historię spotkań polskich histochemików. W roku 1995 został członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Histochemików i Cytochemików.

Był członkiem Komitetu Patofizjologii Komórki i Komitetu Cytobiologii PAN. Przez dwie kadencje kierował Komisją Mikroskopii Elektronowej Komitetu Patofizjologii Komórki Polskiej Akademii Nauk

Katedrze Histologii i Embriologii WAM zainstalowano w roku 1974 pierwszy w Polsce, w naukach medycznych, mikroskop firmy Philips. W Pracowni Mikroskopii Elektronowej, z życzliwą pomocą Profesora, wykonano wiele prac doktorskich oraz ponad 20 prac habilitacyjnych z różnych specjalności medycznych. Otwartość na współpracę (inicjowanie tematów badawczych w ramach uczelni, pomiędzy uczelniami oraz z zagranicznymi placówkami naukowymi) była charakterystyczna dla Profesora.

W Katedrze Histologii i Embriologii Wojskowej Akademii Medycznej, mimo iż uczelnia wojskowa znajdowała się pod specjalnym nadzorem wojskowych służb specjalnych i wymagało to wielu, często kłopotliwych, zabiegów organizacyjnych, gościli liczni prominentni profesorowie zagraniczni. W Katedrze byli między innymi: prof. K. Ogawa z Kyoto – prezes Światowej Federacji Towarzystw Histochemików i Cytochemików; prof. V. E. Cosslett z Cambridge oraz A. Maunsbach z Aarhus – prezesi Światowej Federacji Towarzystw Mikroskopii Elektronowej, prof. O. Nilsson z Instytutu Biomedycznego w Uppsali, prof. K. Smetana z Uniwersytetu w Pradze, prof. L. Vollrath z Uniwersytetu w Mainz.

W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku współpracując ze stomatologami łódzkiej Akademii Medycznej wysunął hipotezę o immunologicznym podłożu paradontopatii, co w świetle współczesnej wiedzy o tej powszechnej dolegliwości nie budzi wątpliwości.

Profesor Cieciura jest pionierem badań stereologicznych mitochondriów w ich różnych stanach metabolicznych oraz przede wszystkim zastosowania techniki *freeze etching* do analizy błon mitochondrialnych i innych komórki. Liczne publikacje z tego zakresu zostały wyróżnione między innymi nagrodą Sekretarza Naukowego PAN. Zespół Profesora uczestniczył przez lata w międzynarodowym programie badawczym

„Interkosmos”, koordynowanym przez PAN. W ramach tego programu badano między innymi zmiany submikroskopowe w mięśniach szkieletowych oraz w nerce pod wpływem nieważkości, w hipokinezji. Prowadzono także badania nad rytmami biologicznymi.

Był świetnym nauczycielem akademickim. Miał dar wyjaśniania zawłoścí struktur mikroskopowych oraz rozwoju zarodkowego narządów, posługując się prostym barwnym językiem i kolorową kredą.

Z myślą o dydaktycznym wykorzystaniu, w katedrze nakręcono kilka filmów naukowo-dydaktycznych (Technika histologiczna, Podstawy cytogenetyki, Mikroskopia elektronowa w medycynie, Podstawy embriologii, Komórki zwierzęce). Reżyserem większości tych filmów był Karol Marczak pionier filmu naukowego w Polsce związany z łódzką Wytwórnią Filmów Oświatowych.

Po przejściu na emeryturę, przez 18 lat systematycznie w każdy czwartek o godzinie 10.00 odwiedzał Katedrę. Potrafił interesująco opowiadać i dominował w każdej dyskusji. Interesował się turystyką, znakomicie znał się na roślinach (kwiatkach, krzewach), z których wiele uprawiał we własnym ogródku. Pisał fraszki. Oto jedna z nich "Sukces kolegi rzecz miła, ale wychodzi żyła".

Zmarł 3 października 2009 roku, najprawdopodobniej z powodu gwałtownie przebiegającego procesu nowotworowego. Został pochowany na znanym łódzkim cmentarzu „Na dołach”.

*Hieronim Bartel
Katedra Histologii i Embriologii
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi*

Łódź, 10 lutego 2010 r.